

Tid til demokrati

Grundlovstale af Rasmus Nørlem Sørensen, chefanalytiker i DEO, Vartov den 5. juni 2018

Demokrati kræver deltagelse.

Aristoteles var en af de første fortalere for demokratiet, og stort set den eneste i et par tusinde år. For ham var *fronesis*, den højeste borgerdyd. Praktisk fornuft. Kombinationen af moralsk indsigt i, hvad det gode er, og viljen til at handle på den indsigt.

I dag er tidsånden en anden. Tid til rent faktisk at deltage er blevet en udfordring. Tidsregistrering rimer ikke på vælgererklæring. Hvis ingen har tid til at deltage, så får vi ikke noget demokrati. Hvis vi ikke rigtig har tid til at *demokratiske* og *demokratiske*, så bliver vores samfund ikke demokratiske.

Politik tager utrolig lang tid. Det kender vi fra andelsforeningens generalforsamling, møderne i politiske partier og fra EU-systemets årelange procedurer. Det er besværligt at blive enige om noget. Især hvis man er mange mennesker involveret.

Populistisk politik... tager kortere tid. Det er ikke vildt tidskrævende at juble over Den Store Leder, en heltefigur i kampen mod idioterne.

Fransk politik tager helt vildt lang tid. Derfor blev franskmændene også så lettede over Macron, der virker som om han har en plan, der kan gøre alle glade. Lidt frækt formuleret kan man måske sige, at det var nok at råbe BUH af Le Pen og HURRA for Macron. Desuden virkede det som om, der var vildt mange af dem, der ville stemme på ham, der ville være aktive i hans parti "En marche". Så er der nok ikke nogen, der opdager, at *jeg* ikke kan få tid til at deltage.

Men den hurtige politik er ikke bare nemme jubelscener. Det kunne vi måske leve med. Det er også had. En effektiv genvej til mobilisering, som vi i disse dage ser i forskellige afskygninger i alle europæiske lande, men måske særligt i Polen, Ungarn, Tyrkiet og Rusland. Ikke kun blandt populisternes i disse lande, men også i de lidt for hurtige automatreaktioner i vores hjemlige presse, hvor vi uden videre omtanke stempler "de andre" som udemokratiske, umulige eller umennesker.

Politik på de sociale medier... tager næsten ingen tid. Man kan like på lang afstand. Man kan klappe uden lyd og uden behov for, at nogen er til stede for at lytte.

Man kan (og det ved jeg, det gælder ikke nogen her), man kan like en virkelig lang og klog artikel fra Svend Brinkmann. Uden at have læst den. Faktisk uden overhovedet at betale abonnement på Politiken. Jeg har tilmed ladet mig fortælle, at der er nogen, der kommenterer indholdet i artikler. Helt uden at have læst indholdet.

Og så er der jo nogen, der virker som om de har *virkelig* meget tid til rådighed på de sociale medier. Som "troller" alle debatter med deres... sære argumenter og kringlede synspunkter. Og som bare ikke giver op. De kan køre selv den klogeste EU-ekspert træt. Mod dumhed kæmper selv guderne forgæves, lyder mundheldet. Og den debat har *jeg* virkelig ikke *tid* til at tage. Så jeg ... udelukker dem fra debatten. Ja, det er jo ikke ligesom at smide folk ud fra et debatmøde. Det er jo ikke på den måde. Altså de skal bare ikke trolle rundt lige på min Facebookside.

Det er selvfølgelig ikke særlig demokratisk, hvis man bare smækker dem ude af debatten, man oplever som dumme. Nogle gange går folk over stregen, nogle gange er det jo helt berettiget at sige nej tak til trusler og ubehageligheder.

Men det med at afvise tonen kan også være farligt. "Altså det kan godt være, at du oplever, at du ikke har råd til medicin og mad på samme tid. Men det berettiger dig ikke til at kalde den ansvarlige politiker et røvhul. Det er jo ikke en pæn måde at diskutere på."

Tryk på *mute*-knappen. Så går idioterne væk. Lige indtil valget.

Og så kommer problemet. Der er ingen af os, der har taget os tiden til at snakke os til rette med dem. Der er ingen autoriteter – i hvert fald ikke vores regerende politikere – der har fortalt alle mobberne, hvorfor de ikke skal mobbe.

I Holbergs Jeppe på bjerget, siger alle, at Jeppe drikker. I dag er det en offentligt ansat, der registrerer i et skema, at Jeppe drikker. Men der er ikke noget velfærdssamfund, der har taget sig tid til at finde ud af, hvorfor Jeppe drikker. Der er ikke nogen lokal borgmester, der tager en øl med Jeppe og ordner verdenssituationen. Når de reformramte føler sig forfulgt af en radikal beskæftigelsesborgmester. Når de føler sig svigtet af Enhedslisten og Alternativet, der fravælger borgmesterposten, der ville kunne ændre noget for dem. Så gør de det ikke altid pænt.

Sandheden hører man fra børn og fulde folk. Og folk som er blevet tvunget i knæ af et umenneskeligt system. Det er dem, vores samfund rammer ekstra hårdt i disse år. Vi kan ikke forvente en nydeligt formuleret kritik fra dem politikken rammer. Det bliver hadsk, det bliver vredt, det bliver også urimeligt.

Tryk *mute* ved at angribe tonen i pressen. Så kan vi ikke høre de reformramte. Indtil næste vælg.

Demokratiets tid. Vores tidsalder. Tiderne skifter.

Demokrati kræver deltagelse. Det betyder, at vi skal invitere til deltagelse. Del tag med en hjemløs. Eller måske er det nok at dele en tier. Del tag med de andre forældre i klassen. Deltag i det lille demokrati i skolen, børnehaven, boldklubben, vejlauget. Deltag i det større demokrati i dit pensionselskab, din kommune, få dig et parti.

Del en egentlig debat med polakker fra PiS, ungare fra Fidesz, russere der elsker Putin, Milosevic venner og Trump-tilhængere. Prøv at lytte, selvom du kun kan møde dem per stedfortræder i avisen, på nettet eller i fjernsynet.

Når jeg går i debat med folk, jeg mener, er farlige for demokratiet eller menneskerettighederne, prøver jeg at sige til mig selv. Du skal ikke være flink. Men du skal lytte. Du skal ikke give dem, der hader, taletid, men tage dig tid til at tale dem imod. *Nogen* skal tage sig tid til at forstå dem, for ellers bliver de umulige at diskutere med. De er ikke idioter. For idioti kommer af græsk og betyder, at man lever i sin egen virkelighed. De er mennesker, der lever i vores virkelighed – og den kan blive *deres virkelighed*, som de vil have den, hvis ikke vi tager os tid til at sørge for det modsatte.

Vi kan ikke stoppe ved den gode vilje. Vi må konkret demonstrere, at vi bruger vores fornuft i praksis. Vores praktiske fornuft. Vi må dele vores gode gerninger. Dele vores glæde ved at hjælpe andre. Dele vores deltagelse i demokratiet. Det er ikke selvgodhed eller narcissisme. Det er måden at opdrage et samfund på. Lad os vise andre, at vi tager os tid til demokrati. Går ind i debatten med dem, der virker helt stolte af deres had – eller prøver at høste klapsalver på kvindehad forklædt som tøj-humor eller diskrimination forklædt som hygge-racisme.

Tålmodighed er meget mere skræmmende end en afvisning.

Og trolde? Både dem i eventyrene og dem på nettet. Jamen alle ved, at de ikke kan tåle dagslys. Hvis man kan holde dem hen med snak længe nok. Så bliver de til sten, når solens stråler rammer dem.

[Det talte ord gælder]